

... . 1.3 'Ε. Β. 338/19

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΑΠΟΜΑΧΟΣ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'. (ΑΘΗΝΗΣΙ, 29 Φεβρουαρίου 1860.) ΑΡΙΘ. 7

(α) Συρέχεια περι τοῦ πεζικοῦ, περι εὐστόχων ὄπλων κτλ.

(Ἴδε φύλ. 5 σελίδι 70.)

Ἡ βολή καὶ ἡ εὐστοχία τῶν ἀύλακωτῶν ὄπλων ἔφθασαν εἰς τὸν κολοφῶνα καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῶν ὅρον; Δοθήσεται εἰσέτι μεγαλητέρα ἀνάπτυξις εἰς ιδιότητας, αἵτινες ὑπερέχουσι παντὸς μέχρι τοῦδε ὑπάρξαντος; Πολλοὶ βεβαιουσι ταῦτα, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν βολὴν τοῦλάχιστον ὑπάρχει ὅρος τις κεχαραγμένος παρὰ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἡ ἀνθρωπίνη δηλαδὴ ὄρασις, ἣτις φαίνεται ὅτι παρέχει δυσκολίας ἀνυπερβλήτους.

IV.

Περὶ ὀδοιποριῶν.

Αἱ ὀδοιπορίαὶ ἀποτελοῦσιν οὐσιῶδες μέρος τῆς πολεμικῆς ἐπιπέτης· διαιροῦνται δὲ εἰς πορείας ἐπιθετικὰς καὶ εἰς πορείας

(α) Ἡ ἀξιόλογος αὕτη πραγματεία, μεταφραζομένη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν κυρίου Ἐπαμινώνδα Βασιλείου, διεκόπη εἰς τὸ ἕν φύλλον ἀναρμόστως· ἤδη δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐξκκολεύθησις αὐτῆς· διὸ οἱ ἀναγνώσται πρέπει νὰ ζητήσωσι τὴν σειρὰν αὐτῆς εἰς τὸ εἰρημένον φύλλον.

θέσεως τὸ πρῶτον ὅταν πρόκηται περὶ ἐπιθέσεως κατὰ τὸν πολεμίου, τὸ δεύτερον, ὅταν πρόκηται περὶ καταλήψεως θέσεως. Αἱ πορεῖαι τοῦ δευτέρου εἶδους δὲν διαφέρουσι τῶν τῆς πρώτης εἰμῆ ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ὀδηγεῖν ἐνταυτῷ καὶ τὰς ἀποσκευάς, καὶ τὰς φάλαγγας. Αἱ κατὰ παραγωγὴν καὶ αἱ κατὰ μέτωπον πορεῖαι ἀποτελοῦσι τοὺς δύο θεμελιώδεις μηχανισμούς διὰ τῶν ὁποίων προδιατίθενται ἢ ὀδηγοῦνται τὰ διάφορα μέρη στρατοῦ, αἱ φάλαγγές του δηλαδή.

Εἰς πορείαν κατὰ μέτωπον ἢ πρὸς τὸ ἔμπροσ, προηγείται ἐκαστῆς φάλαγγος πρωτοπορεία εἰς ὑποχώρησιν δὲ ἔπεται ὁπισθοπορεία ἀμφότεραι δ' αὐταὶ σχηματίζονται ἀναλόγως τῆς ὑποστάσεως, ἐν ἧ ὁ ἔχθρὸς, ἢ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους.

Κατὰ τὰς κατὰ παραγωγὴν πορείας, αἱ κεφαλαὶ καὶ αἱ ὀπίσθαι τῶν φάλαγγων σχηματίζουσι τὰ πλευρὰ τῆς τάξεως τῆς μάχης ἢ πρωτοπορεία πρέπει λοιπὸν νὰ διαμοιρασθῇ πρὸς ὁπισθεν τῆς φάλαγγος, νὰ σκεπάσῃ τὴν πορείαν τῆς, καὶ νὰ σκεπάσῃ ἔπειτα, διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς, προχωροῦσα ὀλίγον πρὸ τὸν ἔχθρον. Ἀπλαὶ δὲ περίπολοι παράπλευροι παρεούονται τῶν φάλαγγων πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἔχθρου. Ἐπὶ τοῦ ἀνικτοῦ, ἢ τῆς τάξεως τῆς πορείας δὲν εἶναι δύσκολος, ἀρκεῖν προβαίνωμεν εὐτάκτως καὶ νὰ ἀναπτυσσώμεθα ταχέως, ἀνεῖν ἔχθρὸς παρουσιασθῇ. Ἄλλ' εἰς τόπον διακεκομμένον καὶ πλησίον τοῦ ἔχθρου, ἀνάγκη νὰ ὀδοιπορῶμεν λαμβάνοντες ὅλας τὰς δυνατάς προφυλάξεις. Τὰ ἐλαφρὰ στρατεύματα ἀνιχνεύουσι προηγούμενος τὸν τόπον· αἱ δὲ στενωποὶ, διὰ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ διέλθωσι τὰ στρατεύματα, προκαταλαμβάνονται κτλ.

Ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους ἐξαρτᾶται εἰς πόσας φάλαγγας πρέπει νὰ διαιρεθῇ πρὸς ὀδοιπορίαν ὁ στρατὸς καὶ τὰ διάφορα ὄπλα ἐξ ὧν σύγκεται. Γενικῶς, ὁ στρατὸς πρέπει νὰ ὀδοιπορῇ διηρημένος εἰς τόσας φάλαγγας, ὅσας δύναται νὰ σχηματίσῃ χωρὶς ἐν τούτοις νὰ καταστηθῶσιν αὐταὶ τόσον ἀδύνατοι, ὥστε νὰ μὴ ἔχωσι παγιότητά τινα· πρέπει δὲ ν' ἀπέχωσι τόσον

ὥστε νὰ δύνανται ἐν τούτοις νὰ ὑποστηρίζωνται ἀμοιβαίως (μία ἢ δύο ἡμερῶν πορεία), νὰ δύνανται νὰ ὀδοιπορῶσιν ἐν ἀνέσει, καὶ ν' ἀναπτύσσωνται ταχέως. Ἡ ὀδοιπορικὴ φάλαγγ διατρέπει τοὺς μεγαλητέρους κινδύνους, ὅσας δὲν ἔχει τὸν καιρὸν, ἔνεκα αἰφνιδίου ἐμφανίσεως τοῦ πολεμίου, νὰ παραταχθῇ ἐπὶ καταλήλου θέσεως, πρὶν ἢ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῆς ὁ πολέμιος· ἀποφεύγει δὲ τὸ δυσάρεστον τοῦτο, ἀποσπῶσα ἐπὶ κεφαλῆς, ἐπὶ τῆς οὐρᾶς καὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τμήματα εἰδοποιούντα αὐτὴν ἐγκαιρῶς περὶ τῶν κινήματων καὶ περὶ τῶν ἀποστάσεων, εἰς ἃς ὁ πολέμιος· τὰ δὲ τοιαῦτα ἀνήκουσι τοῖς ἐλαφροῖς στρατεύμασι.

V.

Περὶ θέσεων.

Αἱ θέσεις, τὰς ὁποίας ὁ στρατὸς καταλαμβάνει, εἶναι δύο εἰδῶν: 1. ἐκεῖναι, ὅπου δὲν πρόκειται εἰμῆ περὶ ἀμύνης τοῦ παρὰ τῶν στρατευμάτων κατεχομένου διαστήματος, καὶ 2. ἐκεῖναι ἐξ ὧν ὁ στρατὸς πρέπει νὰ παραταχθῇ διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἔχθρου. Συνήθως καταλαμβάνεται θέσις ἐπὶ ὑψωμάτων, καὶ διότι ἐκεῖθεν βλέπει τις περὶ ἑαυτὸν, καὶ διότι παρέχουσι δυσκολίας εἰς τὸν ἔχθρον.

Αἱ πτέρυγες καὶ τὰ μᾶλλον ἐξέχοντα μέρη εἶναι τ' ἀποφασιστικὰ σημεῖα τῶν θέσεων: τὰ μὲν τελευταῖα ὡς σημεῖα ἰσχυρὰ, χρησιμεύοντα διὰ τῆς ἐξοχῆς των ὅπως ἐκπεμφθῶσιν αὐτῶν πολλὰ πυρὰ κατὰ τοῦ πολεμίου, αἱ δὲ πτέρυγες, ὡς σημεῖα ἀδύνατα, παρ' ὀλίγων μόνον πυρῶν ἀμυνόμενα, καὶ παρέχοντα συνάμα εὐκολίας εἰς τὰς κατὰ τῶν πλευρῶν τῶν ἐπιθέσεις τοῦ πολεμίου, ἀνατρέποντος οὕτως αὐτάς. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὑποστηρίζωνται ὅσα δυνατὸν αἱ πτέρυγες διὰ στρατευμάτων καὶ διὰ πυροβολικοῦ.

Μᾶλλον ἐλαττωματικαὶ θέσεις εἶναι ἐκεῖναι τῶν ὁποίων αἱ πτέρυγες δὲν εἶναι ἀρκούντως ὑπεστηριγμέναι, ἢ ἐκτείνονται εἰς τὸ πεδίον.

Ἄν ἡμεθα εἰς κατάστασιν, παραταττόμενοι, ἢ ἀφαιρέσειν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὸ μέσον τοῦ νὰ κυκλώσῃ τὴν θέσιν, τότε ἔχουμεν νὰ φοβηθῶμεν τι τὸ δὲ τοιοῦτον πλεονέκτημα χροῦται ὑπὸ τῆς κλιμακοειδοῦς τάξεως, δηλαδὴ ὑπὸ τριῶν, τεσσάρων ἢ πέντε τμημάτων τοποθετημένων τοῦ ἐνὸς ὀπισθεν τοῦ ἄλλου εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξέχουσι μὲν ἀλλήλων ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην ὥστε νὰ ὑποστηρίζονται ἀμοιβαίως. Ληφθέντος τούτου, ὁ πολέμιος δὲν δύναται νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τὸν πλευρὸν τῶν πτερύγων τοῦ στρατοῦ, διότι ἐκτίθεται εἰς τὸν πλευρὸν τῶν κλιμάκων· δὲν δύναται ἐπομένως νὰ κυκλώσῃ αὐτάς, ἀλλ' ἄλλως ἐκθέτει ὁ ἴδιος τὸ πλευρὸν του. Οὕτω φθάνομεν εἰς σκοπὸν μας, σκεπάζομεν δηλαδὴ καὶ ἐξασφαλίζομεν τὰς πτερύγας μας.

Δύο τρόποι ὑπάρχουσι διὰ νὰ βιασθῇ ὁ ἐχθρὸς νὰ ἐγκαταλείψῃ θέσιν τινά. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ἐπιθέσις καὶ ἡ διὰ τῆς φαινομένης βίας ἀποδιώξις του, τρόπος καταλληλότετος, ὅταν ὑπερέβηται βεβαίως ἢ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἢ διὰ τῶν ἐξόχων προτερημάτων τῶν στρατευμάτων μας, ἢ διότι ἡ θέσις τοῦ πολεμίου εἴη κακή.

Ὁ δεῦτερος τρόπος συνίσταται εἰς τὸ νὰ τὸν ἀποσύρωμεν ἀπὸ τῆς θέσεώς του διὰ τῶν κινήσεών μας. Καταφεύγει δὲ τις εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτο, ὅταν δὲν ἦναι βέβαιος τῆς ἐπιτυχίας δι' ἐπιθέσιν ἢ ὅταν θέλῃ ν' ἀναβάλῃ μάχην ἀποφασιστικὴν, νὰ κινήσῃ τὸν ἐχθρὸν, νὰ τὸν φέρῃ εἰς θέσιν ἐλαττωματικὴν, καὶ οὕτω ἐξασφαλίσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιτυχίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Τὰ τοιαῦτα ὀνομάζονται καὶ ἐπιδείξεις· αὐταὶ δὲ δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ματα σκοπὸν ἔχοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἐχθρὸν.

VI.

Μερὶ ἐπιδείξεων καὶ περὶ ἐπιδρομικῶν σωματικῶν

Τριῶν εἰδῶν ἐπιδείξεις ὑπάρχουσι.

1. Αἱ ἐπιδείξεις ἐν μεγάλῳ, γινόμεναι ἀπὸ τῆς ἐνάφης

ἐκστρατείας διὰ τοποθετήσεως στρατευμάτων, δι' ἐγκαταστάσεως ἀποθήκων κτλ, ἢ νὰ ἀπατηθῇ ὁ ἐχθρὸς ὡς πρὸς τὴν πορείαν τῶν μελλουσῶν ἐργασιῶν.

2. Αἱ ἐπιδείξεις, αἱ μὴ τόσοσιν οὐσιῶδες ἀντικείμενον ἔχουσαι, ἐκτελούμεναι διὰ μικρῶν σωματικῶν δι' ὧν σύρεται ἡ προσοχὴ τοῦ πολεμίου πρὸς τόπον τινά, ὑποχρεουμένου οὕτω νὰ διαμείλισθῇ ἵνα προφυλάξῃ τὸν τόπον τοῦτον.

3. Αἱ ἐπιδείξεις, πρὸ καὶ διαρκούσης τῆς μάχης, σκοπὸν ἔχουσαι νὰ ἐξαπατηθῇ ὁ ἐχθρὸς ὡς πρὸς τὸ ἀληθὲς σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως ἢ ὡς πρὸς τὸ ἀποφασισθὲν εἶδος τῆς ἐπιθέσεως. Πραγματοποιουνται δ' αἱ τοιαῦται ἐπιδείξεις διὰ ψευδῶν ἐπιθέσεων, καὶ διὰ σχηματισμῶν τοῦ στρατοῦ ἢ εἰς παράταξιν ἢ εἰς φάλαγγας κατὰ σημείων, καθ' ὧν δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτεθῇ, ὅπως μεταβῇ ταχέως ἀπὸ αὐτῶν εἰς τὸ ἀληθὲς σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως. Γενικῶς δὲ ὑπάρχουσι τοιαῦται ἐπιδείξεις, ὅσοι εἶναι οἱ δυνατοὶ συνδυασμοί, ἀπομακρυνόμενου τινὸς τῆς ἀληθείας· σκοποτελέστεραι δ' ἐπιδείξεις εἶναι αἱ μᾶλλον πιθαναί.

Τὰ ἐπιδρομικὰ σωματικὰ ἔχουσι καὶ αὐτὰ σκοπὸν νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἐχθρὸν. Προτίθεται δὲ τις δι' αὐτῶν τ' αὐτὰ ἐν μικρῷ ὡς διὰ τῶν μεγάλων ἐπιδείξεων ἐν μεγάλῳ καὶ οὕτω καθίστανται ἰσχυροὶ ὡφέλιμοι. Διὰ νὰ γείνωσιν ἀποτελεσματικαί, πρέπει νὰ σύγκηνται ἐξ ἀποσπασματικῶν ἰππικῶν ἢ ἐλαφρῶν στρατευμάτων, ὅπως ἀνησυχῶσι τὰς συγκαυνοῦσας, ἀπειλῶσι τὰς ἀποθήκας κτλ. Ἐνὶ λόγῳ ὁ ἀρχηγὸς τοιοῦτου ἀποσπασμάτος πρέπει νὰ ἦναι ἄοκνος, πονηρὸς καὶ τολμητίας.

VII.

Περὶ τοῦ κατὰ τὰ ὄρη πολέμου.

Εἰς τοὺς ὄρεινους τόπους, ὁ πόλεμος συνίσταται γενικῶς εἰς μάχας θέσεων, καὶ εἰς συμπλοκάς ἐλαφρῶν στρατευμάτων: ἡ ἀμυνα τῶν κοιλάδων εἶναι τόσοσιν σφικτὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν

των ὁρέων, ὥστε, ὅτε τὸ ἐλαφρὸν πεζικὸν ἀποδιωχθῆ τῶν ὁρέων δὲν δύναται καὶ τὸ πολὺ τοῦ στρατεύματος νὰ διατηρηθῆ εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἂν τὸ πολὺ τοῦ στρατεύματος ἦττηθῆ ἐν τῇ κοιλάδι, τότε ὑποχρεοῦται καὶ τὸ πεζικὸν τῶν ὑψωμάτων νὰ ὑποχωρήσῃ, διότι τρέχει τὸν κίνδυνον ν' ἀποκοπῆ τῆς πρὸς ὑποχώρησιν ὁδοῦ.

Εἰς τὸν κατὰ τὰ ὄρη πόλεμον τὸ πλεονέκτημα, τὸ ὁποῖον προσβάλλων ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀμυνόμενου, συνίσταται εἰς τὸ, ὅτι τὰ ὑψηλὰ ὄρη διατέμνονται συνήθως διὰ πολλῶν ὁδῶν καὶ κοιλάδων, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ ἀμυνόμενος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐπιλιγαστεῦσθαι τὰς δυνάμεις του διὰ νὰ φράξῃ τὴν εἴσοδον. Ἐπιπλέον τούτων ὁμοίως, ὁ προσβάλλων λάβῃ θέσιν κεντρικὴν κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν καὶ τῶν κοιλάδων, τότε ὁ ὑπερασπιζόμενος τὰ ὄρη λαμβάνει τὴν ὑπεροχὴν, διότι κύριος ὢν νὰ ἐκλέξῃ τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀγούσας γραμμάς, δύναται νὰ ῥιφθῆ, κατ' αὐτὰς μὲ μεγάλα σώματα, ἂν φροντίσῃ ἐντούτοις προηγουμένως περὶ τὴν τοποθετήσεως ἀποσπασματίων εἰς ἀπάσας τὰς πρὸ τῆς θέσεως τοῦ κοιλάδας, εἰς ἀπάσας τὰς διαβάσεις, αὐχένας καὶ στενωποὺς διὰ νὰ εἰδοποιῆται περὶ παντὸς διατρέχοντος.

Γενικῶς δὲ, ἡ προσβολὴ θέσεως εἰς ὄρεινον τόπον πραγματικῶς ποιεῖται, ἐξαποστελλομένων δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν στρατευμάτων ἐλαφρῶν, ὑποστηριζομένων ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ, πρὸς τὰ ὑψώματα, διὰ ν' ἀποδιωχθῆ αὐτῶν ὁ πολέμιος: ἐπιτυχόντος τούτου, μετὰ τῶν στρατευμάτων καταδιώκει τὸν ἐχθρὸν, μέρος δὲ καταλαμβάνει τὰ ὑψώματα: ἂν τὸ πολὺ τοῦ στρατεύματος προχωρήσῃ εἰς τὴν κοιλάδα, τότε μόνον ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους ἐκ καὶ τῶν ἰσχυρῶν τῶν πολεμίων δύναται νὰ καθοδηγηθῆ ὁ ἀρχηγὸς ἂν πρὸς τὸν ἐχθρὸν ν' ἀρχίσῃ, ἀναπτύσσων τὴν φάλαγγα διὰ τουφεκισμῶν, ἢ πρὸς τὸν ἐχθρὸν νὰ ἐπιτεθῆ ἀμέσως φαλαγγιδὸν κατὰ τῆς θέσεως τοῦ ἐχθροῦ.

VII.

Περὶ συνθέσεως στρατοῦ.

Ὁ στρατὸς σύγκειται ἐξ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων μεγάλων σωμάτων, τὸσον πεζικοῦ, ὅσον ἵππικοῦ, ἐκ παραπετάσματος πυροβολικοῦ περιλαμβάνοντος διαφόρους κανονοστοιχίας, ἐκ τινων περιβόλων ἐφεδρείας, καὶ ἐκ μεγάλου περιβόλου ἔχοντος καὶ γεφυροσκευὴν, τέλος δὲ ἐκ λόχων τοῦ μηχανικοῦ καὶ ἐξ ἐφορκίων σκευῆς.

Ἄν ἡ δύναμις τοῦ πεζικοῦ ᾖ ἡντιμεν ὡς	1.
τότε ἡ τοῦ ἵππικοῦ εἶναι ὡς	1/5
ἡ τοῦ πυροβολικοῦ ὡς	1/8
ἡ τοῦ μηχανικοῦ ὡς	1/30
ἡ τῶν ἐφορκίων σκευῆς ὡς	1/69.

Ἐκάστη μοῖρα στρατοῦ σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ καὶ περισσοτέρων μεραρχιῶν, ἐκάστη μεραρχία ἐκ 2 ἢ 3 ὑπομεραρχιῶν, καὶ ἐκάστη ὑπομεραρχία ἐκ δύο συνταγμάτων τοῦλάχιστον, δύο κανονοστοιχίας ἐξ 6 πυροβόλων, καὶ εἰς λόχος σκαπανέων εἶναι προσκολλημένα εἰς ἐκάστην μεραρχίαν.

IX.

Ἀρχικὴ παράταξις, μοῖραι στρατοῦ.

Ἐπιθέτομεν, ὡς τοῦτο γίνεται μετ' ἐπιτυχίας κατὰ τὰς παρατάξεις τῆς ὀχυρωματικῆς, ὅτι δὲν ἔχομεν νὰ λάβωμεν ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὰ ἐδαφικά. Ἐχομεν πεδίων τι ὀμαλόν, καὶ διὰ ν' ἀπομακρύνωμεν εἰς ἐπὶ μᾶλλον τὸ ζήτημα, ἀπομακρύνωμεν κατ' ἀρχὰς τῆς θεωρίας μας πᾶσαν αἰτίαν ἀκανονίστου προερχομένου ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ νεώτεροι μιμούμενοι τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἀναμφιβόλως ἔνεκα αἰτιῶν ἐκπηγαζουσῶν τῆς σκέψεως, διανέμουσι διὰ τὴν μάχην τὸ ὕλικόν τοῦ στρατοῦ εἰς τρεῖς διάκεκριμένας τάξεις, ὅπως ἐ-

κάστη ἐνεργήση εἰς διαφερούσας στιγμὰς: αἱ τάξεις αὐταὶ εἶναι ἢ πρώτη γραμμῆ, ἢς ἔπεται ἢ δευτέρα, τέλος δ' ἢ ἐφεδρεία, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν δίδεται τοῦνομα τρίτης γραμμῆς, διότι πραγματικῶς δὲν παρουσιάζεται σχεδὸν ποτὲ εἰς τάξιν ἀνεπτυγμένην.

Κατ' ἀξίωμα ἀμετάβλητον, τοῦ ὁποίου ἢ παράλειψις ἤθελεν τιμωρηθῆ ἀμέσως, ἐξάγεται πάντοτε ἐκ τοῦ συνόλου ἐνὸς στρατοῦ, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἀδυνατοτέρου ἀποσπάσματος, σῶμά τι ἐφεδρείας ἀνάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ στρατοῦ. Ὁ στρατηγὸς κρατεῖ ἐν ἡμέρᾳ μάχης τὸ σῶμα τοῦτο ὑπὸ τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ἐκτὸς βολῆς, διὰ νὰ μένη δι' αὐτοῦ κύριος τῶν συμβαινόντων, καὶ διὰ νὰ διερθῶνῃ τὴν τύχην. Ἐκαστος ἐννοεῖ πόσον φρόνιμος εἶναι ἢ τοιαύτη προφύλαξις δι' ἢς διατηρεῖται μέρος στρατευμάτων, μὴ συμπλακῆν, μέχρι τῆς τελευταίας περιόδου τῆς μάχης ἢ σωτηρία τοῦ στρατοῦ κρέμαται ἀπὸ αὐτά, καὶ ἢ ἱστορία, ἂν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἐπικαλεσθῶμεν αὐτήν, ἤθελεν ἀποδείξει τὴν ἀδιαφιλονείκτων ἀλήθειαν, ὅτι αἱ ἐφεδρεῖαι ἀποφασίζουσι τὴν τύχην τῶν μαχῶν, ὅτι ὁ στρατηγὸς γινώσκων νὰ μεταχειρισθῆ αὐτάς μᾶλλον καταλλήλως (ὁ τοιοῦτος δὲ εἶναι ὁ τελευταῖος ποιῶν χρῆσιν αὐτῶν), ἀπολαμβάνει ἀφεύκτως τὴν νίκην.

Ἄλλ' ἢ ἐφεδρεία δὲν ἐνεργεῖ μόνον ἐπιθετικῶς: δι' αὐτῆς ἐξασφαλίζονται καὶ τὰ πλευρὰ καὶ τὰ ὀπίσθια τοῦ στρατοῦ: ἐν ἀποτυχίᾳ, ἢ ἐφεδρεία καθίσταται εἶδος προτοιχίσματος καλύπτοντος τὴν ὑποχώρησιν, ἣτις οὕτω ἐκτελεῖται ἐν τάξει χωρὶς νὰ ἐξοκείλῃ εἰς φυγὴν. Κάποτε δὲ συναθροίζονται ἐκ νέου τὰ στρατεύματα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς, καὶ, ὡς εἰς Μαρῆργο, νικῶντι, ἐνῶ ἦσαν ἤδη σχεδὸν νενικημένα.

Ἐπειδὴ αἱ ἐφεδρεῖαι εἶναι τὸ τελευταῖον καταφύγιον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀνάγκη νὰ σχηματίζωνται ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων στρατευμάτων.

Ἐπίσης οὐσιώδεις εἶναι νὰ κανονισθῆ καὶ ἢ ἀριθμητικὴ δύναμις τῆς ἐφεδρείας: ἂν ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον δυνατὴ, τότε αἱ τάξεις δὲν ἤθελον εἶσθαι ἀρκετὰ στερεαί, καὶ ἤθελον στρεῖσθαι τὰ μέσα

ὅπως καθέξωσι καταλλήλως τὸν τόπον: ἂν δὲ ἦτον ὑπὲρ τὸ δέον ἀδύνατος, τότε ἤθελεν εἶσθαι ἀπατηλὸν τι ὑποστήριγμα ἀκατάλληλον διὰ τὸν προορισμὸν του. Εἰς τὸ λάθος τοῦτο ὑπέπιπτον κατὰ πολλὰ ἔτη οἱ νεώτεροι στρατοὶ, οἵτινες ἐσχημάτιζον τὰς ἐφεδρεῖας τῶν ἐξ ὀλίγων μόνον ἐκλεκτῶν ἰλῶν: ἀλλ' οἱ πόλεμοι τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐδίδαξαν πῶς νὰ καθίστανται μᾶλλον ἀνάλογοι τῶν ἀναγκῶν τῶν μαχῶν. Τὴν σήμερον εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένον, ὅτι ἢ ἐφεδρεία πρέπει νὰ σύγκληται, κατ' ἀνώτατον μὲν ὅρον, ἐκ τοῦ τρίτου, κατὰ κατώτατον δὲ, ἐκ τοῦ πέμπτου τοῦ συνόλου τοῦ στρατοῦ.

Τὰ στρατεύματα τῆς δευτέρας γραμμῆς ἔχουσι διαφέροντα προορισμὸν, συνιστάμενον εἰς τὸ νὰ χορηγῶσιν ἄμεσον ὑποστήριξιν εἰς τοὺς ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ μαχομένους, νὰ ἐμπνέωσιν αὐτοῖς ἐμπιστοσύνην, νὰ εὐκολύνωσι τὴν σύναξίν των, ν' ἀναλαμβάνωσιν ἀντ' αὐτῶν τὴν μάχην. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὰ στρατεύματα τῆς δευτέρας γραμμῆς, καὶ μὴ εἰσέτι μαχομένης, παύουσι τοῦ νὰ ἦναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ στρατηγού, ἅμα τὰ στρατεύματα τῆς πρώτης γραμμῆς συμπλακῶσι. Καὶ πραγματικῶς ἤθελεν εἶσθαι λίαν ἐπικίνδυνον ν' ἀφαιρέσῃ τις στρατεύματα ἀπὸ τῆς δευτέρας γραμμῆς διὰ νὰ φέρῃ αὐτὰ ἀλλαχοῦ: τὸ τοιοῦτον κίνημα ἀνησυχεῖ καὶ ἀποθαῖρνευεῖ τὰ στρατεύματα τῆς πρώτης γραμμῆς, ἀφαιρουμένου τοῦ στηρίγματός των, ὁ δὲ ἐχθρὸς ἐκλαμβάνων αὐτὸ συνήθως ὡς ὑποχώρησιν, ἐθαῖρνευεται καὶ ἐμψυχρῶται δι' αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι μὲν περιστάσεις, καθ' ἃς δυνατὰί τις νὰ ἀδυνατίσῃ ἢ νὰ μεταποπίσῃ τὰ ἐν τῷ δευτέρᾳ γραμμῇ στρατεύματά του, ἀλλὰ πρέπει, ἢ νὰ ἔλθωσιν ἄλλα στρατεύματα διὰ νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν των, ἢ νὰ ἦναι ἤδη ἢ πρώτη γραμμῇ βεβαία περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς.

Ἄν εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖα ἢ ἀνάπτυξις τῆς δευτέρας γραμμῆς: ἐκ τούκωντίου προτιμητέον εἶναι, ὅταν τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ δὲν τὴν ἐνοχλῆ πολὺ, ἢ ὅταν αἱ εἰσθητικαὶ ἀνωμαλίαι ἐπιτρέπωσι νὰ σκεπάζηται δι' αὐτῶν, νὰ μένη κατὰ φύλαγγας μὴ βαθείας,

εἰς ἀποστάσεις ἀναπτύξεως. Οὕτω διατεθημένη, εἶναι μᾶλλον εἰς κατάστασιν, παρὰ εἰς οἰανδήποτε ἄλλην τάξιν, διὰ τὰ διέλθη τῶν γραμμῶν, καὶ ἐκτελέσῃ τὰ ἐπιθετικὰ κινήματά της.

Όταν, ὡς ὑπέθεσαμεν, ὁ στρατός κατέχη πεδῖον ὁμαλὸν, καὶ δὲν ἐβιάσθη εἰσεῖτι ὑπὸ μηδεμιᾶς περιστάσεως νὰ ἐνισχύσῃ μᾶλλον ἐν σημείῳ ἢ ἕτερον τῆς παρατάξεώς του, τότε ἡ δευτέρα γραμμὴ μένει εἰς ἀπόστασιν 300 περίπου μέτρων ὀπισθεν τῆς πρώτης, ὥστε νὰ μὴ ἦναι ἐκτεθημένη εἰς τὸν τουφεκισμόν, καὶ εἰς τοὺς μύδρους. Ἡθέλομεν ὑποπέσει εἰς μέγα λάθος, ἂν ἀπεμακρύναμεν αὐτὴν περισσότερο διὰ τὰ τὴν προφυλάξωμεν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν κανονίων, διότι οὕτω δὲν ἤθελεν εἶσθαι πλέον ἀρκετὰ ἐγγὺς ἵνα ὑποστηρίξῃ ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς τὴν πρώτην γραμμὴν.

Δὲν κάμνομεν κατὰ ταῦτα μηδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ στρατευμάτων, μόνον ὅτι δύνανται νὰ εὐρεθῶσι διαφόρων εἰδῶν στρατεύματα εἰς τὴν ἴδιαν γραμμὴν, καίτοι μὴ ἐπὶ τῆς αὐτῆς συζητήσεως, διότι εἶδομεν ἤδη ὅτι ἡ ἀπόστασις αὕτη τῶν 300 μέτρων, καὶ τοι δεδομένη ἔνεκα διαφερουσῶν αἰτιῶν εἰς τε τὸ πεζικὸν καὶ τὸ ἵπικόν, ἦτο μολοντοῦτο ἡ αὕτη μεταξὺ τῶν γραμμῶν καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ.

Ἐπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ἡ μεταξὺ τῶν γραμμῶν τοῦ πεζικοῦ ἀπόστασις, πότε διὰ τὰ ὠφελθῶμεν ἐδαφικοῦ τινος ἀνωμαλίας, καὶ πότε διὰ τὰ ὑποστηρίξωμεν ἐκ τοῦ συνεγγέστερον τὴν πρώτην γραμμὴν μας ἰδίως δὲ διὰ τὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ πλευρά της, ἐννοεῖται ὅτι ἐπὶ τῆς κατηφορίας λόφου, ἡ δευτέρα γραμμὴ δύναται νὰ πυκνώσῃ, ἀνευ κακῆς τινος συνεπειᾶς, ἐπὶ τῆς πρώτης, μέχρι τοῦ σημείου, ἐνῶ τὰ βλήματα ἀρχίζουσι νὰ τὴν κτυπῶσι.

Ἡ ἐφεδρεία, ὅμως ἐκ τούναντίου, πρέπει νὰ διατηρῆται ἐκτὸς πάσης βολῆς κανονίου, μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἀρχίζει νὰ ἐνεργῇ.

Περὶ μάχης.

Ἄπαντες οἱ συνδυασμοὶ μάχης δύνανται νὰ συμπεριληφθῶσι εἰς τρία συστήματα: τὸ πρῶτον, ἀπλῶς ἀμυντικόν, συνίσταται νὰ προσμεινωμεν τὸν ἐχθρὸν ἐν ἰσχυρᾷ θέσει ἀνευ ἄλλου σκοποῦ εἰμὴ νὰ διατηρηθῶμεν ἐν αὐτῇ· τὸ τοιοῦτον σπανίως ἐπιτυγχάνει.

Τὸ δεύτερον σύστημα εἶναι τούναντίον, ἐντελῶς ἐπιθετικόν: συνίσταται δὲ νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρὸν, ὅπου καὶ ἂν τὸν ἀπαντήσωμεν.

Τὸ δὲ τρίτον, τέλος, εἶναι, τρόπον τινά, μέσος τις ὅρος μεταξὺ τῶν ἄλλων δύο: συνίσταται εἰς τὴν ἐκλογὴν πεδίου μάχης, ἀνεγνωρισμένου ὡς καταλλήλου ὑπὸ τὴν στρατηγικὴν ἔποψιν καὶ ἔνεκα τῶν ἐδαφικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, ἵνα προσμεινωμεν ἐν αὐτῷ τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐκλέξωμεν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μάχης τὴν κατάλληλον στιγμὴν διὰ τὰ ὀρμήσωμεν πρῶτον καὶ ἐπιπέσωμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔχοντες ὑπὲρ ἡμῶν ὅλας τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας, ὡς ἔπραξεν ὁ Ναπολέων εἰς Ἀούστερλιτς.

Μολονότι εἶναι δύσκολον νὰ ὀρίσῃ τις πότε πρέπει νὰ γείνη χρῆσις ἢ τοῦ μὲν ἢ τοῦ δὲ τῶν συστημάτων τούτων, δύναται τις νὰ παραδεχθῇ τὰ ἐξῆς ὡς γενικοὺς κανόνας.

1. Μὲ στρατεύματα ἐμπειροπόλεμα, καὶ εἰς τόπον ἀνοιχτὸν τὸ μᾶλλον συμφέρον εἶναι τὸ ἀπολύτως ἐπιθετικόν, προσβάλλοντες πρῶτον.

2. Εἰς ἐδάφη δυσπρόσιτα, ἢ φύσει ἢ ἔνεκα τεχνικῶν κωλυμάτων, καὶ μὲ στρατεύματα εὐπειθῆ, εἶναι ἴσως προτιμητέον ν' ἀφήσωμεν τὸν ἐχθρὸν νὰ φθάσῃ εἰς θέσιν κατοπτευθεῖσαν παρ' ἡμῶν, διὰ τὰ ἐπιπέσωμεν ἔπειτα κατ' αὐτοῦ, ὅταν τὰ στρατεύματά του ἦναι ἤδη ἐξηνητημένα διὰ τῶν πρώτων των κόπων.

Ἡ στρατηγικὴ κατάστασις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν δύναται ἐντούτοις ν' ἀπαιτῆ ὅπως ἐπιτεθῶμεν ἀδυστάτως κατὰ τῆς θέσεως τοῦ ἀντιπάλου μας, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μηδεμίαν τοπικὴν περίστασιν, τοῦτο δὲ ἵνα προλάβωμεν, παραδείγματα χάριν, τὴν ἔνωσιν δύο στρατῶν, ἵνα ἐπιπέσωμεν κατὰ σώματος μεμονωμένου πέραν ποταμοῦ κτλ.

Καὶ εἰς τὰς τρεῖς κυριώτερας περιστάσεις ταύτης ἡ τέχνη τοῦ πολέμου συνίσταται εἰς τὸ νὰ συγκεντρώσωμεν ἐγκαίρως καὶ μεταχειρισθῶμεν καταλλήλως δυνάμεις σχετικῶς ἀνωτέρας ἐπὶ ἀποτελεσματικῷ σημείῳ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ἐπειδὴ ἀπαιτεῖται τὰ ἐν παρατάξει στρατεύματα νὰ ἴναι ἐνταυτῷ καὶ εὐκίνητα καὶ στερεά, δὲν πρέπει οὔτε νὰ ἐκτείνωνται οὔτε νὰ ἐπισωρεύωνται ὑπὲρ τὸ δέον. Ἡ ἀνεπτυγμένη τάξις εἶναι μὲν ἀνίσχυρος, ἀλλὰ στρατεύματα ὑπὲρ τὸ δέον πυκνά εἰς τάξιν παρὰ πολὺ βαθεῖαν εἶναι κατὰ μέρος ἄχρηστα, διότι μόνῃ ἢ κεφαλῇ αὐτῶν μάχεται, ἢ ἀταξία εἰσχωρεῖ εὐκόλως εἰς αὐτήν, καὶ τὸ πυροβολικὸν ἀποτελεῖ φθορὰς τρομακτικῆς. Ἡ καλλιτέρα θέσις τῶν ἐν ἀμύνη στρατευμάτων εἶναι, μέρος αὐτῶν νὰ ἴναι ἐν τάξει ἀνεπτυγμένη μέρος δὲ εἰς φάλαγγας κατὰ τάγμα· ἀλλὰ τὰ πρὸς ἐπίθεσιν ἡμῶν κατ' ἀποτελεσματικῷ σημείῳ προzdιωρισμένα σώματα, πρέπει νὰ ἴναι ἐσχηματισμένα ἐκ δύο γραμμῶν ταγματῶν εἰς φάλαγγα κατὰ διλογίαν. Ἡ τάξις αὕτη εἶναι στερεωτέρα τῆς ἐν ἀνεπτυγμένη γραμμῇ, τῆς ὁποίας ὁ σχηματισμὸς ἐμποδίζει τὴν τόσο ἀναγκαίαν διὰ τοιαύτην ἐπίθεσιν ὀρμὴν, κωλύων καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ νὰ σύρῃσι μετ' ἑαυτῶν τὰ στρατεύματά των.

Εἰς ἐδάφη δυσπρόσιτα, εἰς ἀμπελώνας, περιφράγματα, κήπους, κτλ. ἡ ἀμυντικὴ κατάταξις πρέπει νὰ σχηματίζεται διὰ ταγματῶν ἀνεπτυγμένων καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ πολλῶν οὐλαμῶν ἀκροβολιστῶν· ἀλλὰ τὰ πρὸς ἐπίθεσιν στρατεύματα, ὡς καὶ ἡ ἐφεδρεία πρέπει νὰ ἴναι τεταγμένα κατὰ φάλαγγα, ἐπεμβαίνουσης τῆς

τελευταίας ἐγκαίρως μετὰ τῆς μεγίστης ζωηρότητος.

Ἐπὶ ἀνοικτοῦ ἐδάφους δυνάμεθα, πρὸς ἀμυναν, ν' ἀντικαταστήσωμεν τὰς ἀνεπτυγμένας γραμμὰς διὰ ταγματῶν ἐσχηματισμένων εἰς τετράγωνα, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ἰππικὸν μᾶς ἀπειλήτῃ τὰ τοιαῦτα τετράγωνα ἐξασφαλίζουσι τὸ πεζικόν, καὶ σκεπάζουσι τὰ ἐφώλια τοῦ πυροβολικοῦ ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἡ εἰς τετράγωνα τάξις παρέχει ὀλιγοτέραν εὐκίνησιαν καὶ παρόρμησιν τῆς ἐν ἐπιθετικῇ φάλαγγι, φαίνεται προσημητέα ἡ τελευταία τάξις, τοσούτω μᾶλλον καθ' ὅσον δια καλῶς γεγυμνασμένα στρατεύματα ἀρκεῖ ἀπλῆ στροφή πρὸς δεξιὰ, πρὸς ἀριστερα καὶ τῶν εἰς τὸ κέντρον διλοχιῶν, ἵνα σχηματίσῃ ἐν τάχει ἕκαστον τάγμα τὸ τετράγωνόν του.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ συγγράμματος, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1855 ἐκδοθέντος)

(Ἐπορταί τινα περὶ πυροβολικοῦ)

Περὶ ἐφεδρείας στρατοῦ.

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν γίνεται παρ' ἡμῖν πλείστος λόγος περὶ νέου στρατολογικοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου πρῶτιστος σκοπὸς εἶναι ὁ σχηματισμὸς τῆς ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ, περὶ ἧς ἐδημοσίευσεν πρό τινας πολλὰ διὰ τῆς ἐφημερίδος ἡ Ἐλπίς, δεκτῆς ἤδη γενομένης, ἔστω καὶ ἐν μέρει, τῆς γνώμης τὴν ὁποίαν ἐξέφρασα ἄλλοτε, νομίζω συμφέρον νὰ δημοσιεύσω τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Πρωσίας σχέδιον νόμου περὶ νέου στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ τόπου ἐκεῖνου, καθότι τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς παρ' ἡμῖν.

Ἰδοὺ τὸ κείμενον τοῦ παρουσιασθέντος τὴν 18 Φεβρουαρίου πρῶτου σχεδίου.

— 00 —

Νόμος περὶ τῆς ὑποχρέωσης εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

1. Ἡ ἔνοπλος δύναμις στηρίζεται ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐπο-

χρεώσεως εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὄπηρεσίαν.

Ἄπαντες οἱ Πρώσοι ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 17 ἐτῶν συμπληρωμένων μέχρι τῶν 19 ἐτῶν πλήρων εἶναι ὑπόχρεοι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν υπεράσπισιν τῆς πατρίδος.

2. Ἡ ἔνοπλος δύναμις σύγκειται ἐκ τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς (Landsturm).

3. Ὁ στρατὸς διαιρεῖται εἰς ἓν ἐνεργεῖα στρατὸν καὶ εἰς τὴν ἐθνοφυλακὴν (Landwehr). τὸ ναυτικὸν δὲ διαιρεῖται εἰς ἓν ἐνεργεῖα ναυτικὸν καὶ εἰς τὴν ναυκραρίαν (ναυτικὰ κλάσεις). Ἡ ἐθνοφρουρὰ περιλαμβάνει ἅπαντας τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑποχρεωμένους, τοὺς μὴ ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ.

Ἡ δύναμις τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσδιορίζεται κατ' ἔτος ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπικρατείας.

4. Ὁ ἐν ἐνεργεῖα στρατὸς καὶ τὸ ἐν ἐνεργεῖα ναυτικὸν εἶναι πάντοτε ὑπὸ τα ὄπλα. Καὶ ὁ μὲν καὶ τὸ δὲ εἶναι προωρισμένα ὅπως μορφοῦται τὸ ἔθνος διὰ τὸν πόλεμον.

5. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἐν ἐνεργεῖα στρατὸν καὶ τὸ ἐν ἐνεργεῖα ναυτικὸν ἀρχεται τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους δι' οὗ οἱ κληθέντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἄνδρες συνεπλήρωσαν τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ἡ διάρκεια τῆς υποχρέωσης ταύτης εἶναι ὀκταετής ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰσόδου.

Κατὰ τὰ ὀκτὼ ἔτη ταῦτα οἱ ἄνδρες θέλουσιν διαμείνει ὑπὸ τὴν σημαίαν, οἱ μὲν τοῦ ἵππικοῦ τὰ τέσσαρα πρῶτα ἔτη, οἱ τοῦ πεζικοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ μηχανικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τὰ τρία πρῶτα ἔτη, οἱ δὲ τῶν ζευγιτῶν τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν. Διὰ τὰ λοιπὰ ἔτη ἀποπέμπονται εἰς ἀδειαν ἐφεδρείας, καθ' ὅσον τὰ ἐτήσια γυμνάσια, αἱ ἀναγκαῖαι ἐνισχύσεις, ἢ ἡ ἐτοιμασία τοῦ στρατοῦ διὰ κινήσιν, ἢ ἡ συμπλήρωσις τοῦ στόλου δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν ἀνάκλησίν των.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας ταύτης (ἐφεδρείας) οἱ στρα-

τιῶται δὲν ἀνακαλοῦνται τακτικῶς εἰμὴ δις, οἱ δὲ τοῦ ἵππικοῦ μίαν φορὰν κατ' ἔτος εἰς τὰ γυμνάσια.

6. Ἡ ἐθνοφυλακὴ καὶ ἡ ναυκραρία εἰσὶ προωρισμένοι πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ ἐν ἐνεργεῖα στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Ἡ ἐθνοφυλακὴ δὲν κλεῖται εἰς πρώτην γραμμὴν εἰμὴ πρὸς υπεράσπισιν τοῦ τόπου ἐντὸς τῶν ὁρίων ἐπιφυλαττόμεθα δ' ἐν τούτοις νὰ κάμωμεν χρῆσιν αὐτῆς τε καὶ τῆς ναυκραρίας καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἡ ἐθνοφυλακὴ καὶ ἡ ναυκραρία καλοῦνται τακτικῶς μὲν διὰ διατάξεως φερούσης τὴν ἡμετέραν ὑπογραφήν, ἐξαιρετικῶς δὲ, κατὰ τὰς διὰ τοῦ νόμου τῆς 4 Ἰουνίου 1851 ὠρισμένας περιστάσεις, διὰ διαταγῆς τῶν στραταρχῶν.

7. Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἐθνοφυλακὴν ἔπεται τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ ἐν ἐνεργεῖα στρατοῦ· οὗτω δὲ καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ.

Ἡ διάρκεια τῆς υποχρέωσης τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἐθνοφυλακῇ καὶ ἐν τῇ ναυκραρίᾳ εἶναι ἐνδεκαετής· συντέμνετε δὲ ἐντούτοις δι' ἐκείνους ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους ἤθελε παραταθῆ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν των τριάκοντα ἑννέα ἐτῶν.

Οἱ ἐπὶ τῶν πλείων τῆς ἐπικρατείας ἄνδρες δὲν ἀπολύονται εἰμὴ μετὰ μὴν ἐπάνοδόν των εἰς τινὰ τῶν ἐθνικῶν λιμένων.

Οἱ ἄνδρες τῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ τῆς ναυκραρίας εἶναι ἐν ἀδείᾳ, ἂν δὲν κληθῶσιν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν ἢ εἰς τὰ γυμνάσια.

Δὲν καλοῦνται εἰς τὰ γυμνάσια τῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ τῆς ναυκραρίας εἰμὴ αἱ πρῶται τέσσαρες κλάσεις· εἰς τρόπον ὅπως ἕκαστος τῶν ἀποτελούντων μέρος αὐτῶν κληθῆ τοῦλάχιστον ἅπαξ. Τὰ γυμνάσια δὲν γίνονται εἰμὴ μίαν φορὰν κατ' ἔτος, καὶ δὲν θέλουσιν διαρκέσει, κατὰ γενικὸν κανόνα, εἰμὴ ὀκτὼ ἡμέρας.

8. Οἱ ἔχοντες παιδείαν νέοι οἴτινες, κατὰ διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας των, θέλουσιν νὰ ἐνδυθῶσι, νὰ ἀποσκευασθῶσι καὶ νὰ διατραφῶσιν ἰδίαις αὐτῶν δαπάναις, δύνανται, ἀφοῦ ἀπο-

δείξωσι κατὰ τοὺς ἐν ἰσχυρίστρατιωτικοῖς κανονισμοῖς τὰς γνώσεις των, νὰ σταλῶσιν εἰς ἄδειαν ἐφεδρείας μετὰ ἐτήσιον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ἐν ἐνεργείᾳ στρατῷ ἢ τῷ ἐν ἐνεργείᾳ ναυτικῷ· τὸ τῆς ὑπηρεσίας ἔτος τοῦτο λογίζεται τοῖς τοιοῦτοις ἀντὶ τριῶν ἐτῶν, εἰς δὲ τὸ ἱππικὸν ἀντὶ τεσσάρων ἐτῶν ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας, θέλουν δὲ προτείνεσθαι ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν διὰ τὰς θέσεις ἀξιωματικῶν ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ, τῇ ἐθνοφυλακῇ καὶ τῇ ἐθνοφρουρᾷ.

9. Οἱ ἐν ἀδείᾳ ἄνδρες τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ (ἐφεδρεία, ἐθνοφυλακῇ καὶ ἐθνοφρουρᾷ) μένουσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας των, ὑπὸ τὸν στρατιωτικὸν ἔλεγχον, ὅστις ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ αὐτὸν τατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς διαμονῆς, ἢ κατοικίας των ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ Κράτους.

10. Οἱ ὅρισμοι τοῦ πρὸντος νόμου, οἱ ἀποβλέποντες τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰς διαφόρους κατηγορίας τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ εἶναι οἱ ἐφαρμοστέοι μόνον ἐν καιρῷ εἰρήνης. Ἐν καιρῷ πολέμου, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰμὴ αἱ ἀνάγκαι τῆς ὑπηρεσίας, ἅπαντα δὲ τὰ ὑπὸ τὰ ὄπλα σώματα τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ θέλουν συμπληροῦσθαι διὰ τῶν νεωτέρων ἢ μᾶλλον ἡλικιωμένων κλάσεων κατὰ λόγον τῶν περιστολῶν.

11. Ἡ ἐθνοφρουρᾷ δὲν συσσωματοῦται εἰμὴ κατὰ συνέπειαν ἡμετέρων διαταγῶν ἐν περιπτώσει ξένης εισβολῆς.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ νόμου τούτου θέλει κανονισθῆ δι' ἐιδικῶν ὁρισμῶν.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ ἐν Πρωσσίᾳ ἤδη συζητούμενα, ἄξια μεγίστης ἐκ μέρους ἡμῶν προσοχῆς. Οὕτω φροντίζουσι τὰ ἔθνη περὶ τοῦ μέλλοντός των. Οὕτω ἔπραξε καὶ τὸ Πεδεμόντιον· τὰ δ' ἀποτελέσματα τοῦ τοιουτοτρόπως σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν ὡς πρὸς τὸν στρατὸν εἶδομεν ἐκεῖ πρὸ τινων μηνῶν, καὶ βλέπομεν εἰσέτι τὴν σήμερον.

Β. ΒΑΣΙΛΒΙΟΥ

Ἀντίσυνταγ. τῶν Γεν. Ἐπιτελῶν.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τῇ 29 Φεβρουαρίου 1860.

Ἐγκύκλι. ἀριθ. 16,230

Περὶ ἐξίδων μετακομίσεως.

Παρατηρήθη ὅτι πολλάκις λόγοι ἢ μικρότερα ἀποσπάσματα, ἀπερχόμενα ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην φρουρὰν πρὸς ἀλλαγὴν, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τὴν κλινοστρωμνὴν των καὶ τὰ πολεμφοδία καὶ ἄλλα σκεύη μὴ εἰς ἄνδρας ἀνήκοντα, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀντικατασταίνόμενα ἀποσπάσματα εἶναι ἠναγκασμένα ἀναχωροῦντα νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ εἰς χρῆσιν των ὑπάρχοντα ὁμοειδῆ σκεύη, καὶ οὕτω τὸ δημόσιον ἐπιβαρύνεται μετὰ ἐξόδα μετακομίσεως, οὐδόλως ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπαγορευόμενα, ἐνῶ ἂν τὰ πρῶτα ἀποσπάσματα δὲν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος εἶδη, ἠδύναντο νὰ λάβωσι τὰ πρὸς χρῆσιν των δευτέρων ὑπάρχοντα, καὶ ἐπομένως τὸ δημόσιον ν' ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ ἅπαντα τὰ τῆς μετακομίσεως ἐξόδα.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐμποδισθῆ τοῦ λοιποῦ πᾶσα ματαία καὶ περιττὴ δαπάνη, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐφελύσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν Διοικητῶν τῶν Σωμάτων εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, διατάσσοντες νὰ λάβωσι τὴν δεουσαν πρόνοιαν καὶ φροντίδα, ὡς ὅσάκις λόγος ἢ ἀπόσπασμα ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντικατάστασιν ἄλλου, νὰ μὴ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ οὐδὲν τῶν εἰρημένων εἰδῶν, ἐκτὸς τῶν ἀπολύτως καθ' ὁδὸν ἀναγκαίων, ἀλλὰ νὰ προσλαμβάνῃ τὰ ὑπάρχοντα εἰς χρῆσιν ἐκείνου, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ ἀντικαταστήσῃ.

Ἐπίσης παρατηρήθη ὅτι εἰς τὰς ἰδίας περιστάσεις λογίζεται ἂν ἐν φορτηγῶν ζῶων διὰ τὸ Ταμεῖον, τὸ γραφεῖον, τὸν ἱματισμὸν καὶ ἐν τῷ ἐν φορτηγῶν ζῶων ἀρκεῖ διὰ τὴν μεταφορὰν ὄλων τούτων. Τὰ σώματα ἔρχοντα ὑπ' ὄψιν τὴν οἰκονομίαν τοῦ δημοσίου, θέλουν κανονίζεαι μετὰ μεγίστην φειδουῆς τ' ἀναγκαιούντα διὰ τ' ἀποσπάσματα των φορτηγὰ ζῶα.

Τὸ Στρατιωτικὸν Λογιστήριον παραγγέλλεται ν' ἀπορρίπτη εἰς βάρους τῶν ὑπευθύνων πᾶσαν ἐκ παραβάσεως τῶν ἀνωτέρω ὀρισμῶν πηγάζουσαν δαπάνην μετακοσμίως.

Ἀθήνησι, τῆ 27 Ἰουλίου 1859.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. ἀριθ. 643

Περὶ διατηρήσεως τοῦ ὀπλισμοῦ.

Ἐξ ἀναφορῶν τῶν Σωμάτων καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἐπιθεωρητῶν παρετηρήσαμεν ὅτι λαμβάνουν χώραν πολλαὶ φθοραὶ καὶ ἀπώλεια ὀπλισμοῦ δυσανάλογοι πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ Στρατοῦ καὶ πρὸς τὴν ἐνεργουμένην ὑπηρεσίαν.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις δεικνύει μικρὰν ἐπιτήρησιν εἰς τὸν ὀπλισμὸν καὶ ὀλίγην ἀκριβείαν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰς φθορὰς ἢ τὰς ἀπώλειας, καθόσον ἐκ τῶν ἰδίων περὶ διαγραφῆς ὀπλισμοῦ εἰς βάρους τοῦ δημοσίου, ἀναφορῶν τινῶν σωμάτων, ἐξάγομεν ὅτι δὲν ἐνεργεῖται ἡ ἀπαιτούμενη αὐστηρὰ ἐξέτασις καὶ ἀκριβοῦς στάθμισις τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν φθορὰν ἢ ἀπώλειαν μερῶν ὀπλισμοῦ καὶ εἰσὶν ἀναγκαῖα ὅπως γίνῃ δῆλον, ἂν αὐταὶ ἠδύνατο νὰ προληφθῶσιν, ἢ ἂν ἦναι δίκαιον νὰ φέρῃ τὴν ζημίαν τὸ δημοσίον ἢ τὸ ὑπόλογον ἄτομον.

Παρατηρήθη πρὸς τούτους εἰς τὰς ἐπιθεωρήσεις τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιθεωρητῶν, ὅτι πολλὰ μέρη ὄπλου καθίστανται ἄχρηστα, εἴτε φθειρόμενα ἐκ κακῆς χρήσεως, εἴτε θλώμενα κτλ. Τοῦτο δὲ παρατηρήθη περὶ συντηρήσεως ἰδίως εἰς τὰς ξιφοθήκας.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ἀπροσεξία μὲν ἀπὸ μέρους τῶν ἀνδρῶν, κακὴ δ' ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων τῶν φθορῶν ἀπὸ μέρους τῶν ἀνωτέρων, καὶ ἐν γένει ἀτελής γνῶσις τῶν περὶ διατηρήσεως κανόνων ἐπὶ τοῦ ὀπλισμοῦ.

Κοινοποιοῦντες ταῦτα, παραγγέλλομεν τὰς διοικήσεις τῶν σω-

μάτων, πρῶτον νὰ στήσῃσι τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τῶν, ὅπως διδάσκαται τακτικῶς καὶ μετ' ἀποτελέσματος ἢ περὶ ὀπλισμοῦ διδασκαλία εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὰς ἀνδρας, δεύτερον νὰ γίνηται μετ' αὐστηρότητος ἢ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, αἵτινες δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς τὰς φθορὰς τοῦ ὀπλισμοῦ καὶ τρίτον νὰ εὐρίσκηται ὁ ὀπλισμὸς διαρκῶς εἰς ἐντελῶς χρήσιμον κατάστασιν.

Οὐχ' ἦττον πρέπει νὰ δοθῇ προσοχὴ εἰς τὰς ἐπισκευὰς τὰς ἐκτελουμένας ὑπὸ τῶν ὀπλοποιῶν τῶν σωμάτων, ὅπως γίνωνται στερεαὶ καὶ ὁμοίαι μετὰ τὰ πρότυπα.

Ἀθήνησι, τῆ 15 Ἰανουαρίου 1860.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. Ἀρ. 863.

Περὶ ἀποζημιώσεως πορείας τῶν διοριζομένων εἰς ἐπιτροπὰς ἀξιωματικῶν.

Ὅσάκις οἱ διοριζόμενοι εἰς ἐπιτροπὰς ἀξιωματικοὶ ἀναγκάζονται πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν διωρίσθησαν νὰ κάμνωσιν ὁδοιπορίας παρεχούσας εἰς αὐτοὺς δικαίωμα εἰς ἀποζημιώσιν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων, χρεωστοῦσι νὰ ἐπισυναπτῶσιν εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ὀφειλομένων αὐτοῖς ἀποζημιώσεως πιστοποιήσιν παρὰ τῶν προέδρων τῆς ἐπιτροπῆς ἐκδιδόμενην βεβαιούσαν τὴν ἀκριβείαν τῶν εἰς τὸν λογαριασμὸν διαλαμβανομένων ὁδοιποριῶν.

Τὸ στρατιωτικὸν Λογιστήριον ἐλέγχον τοὺς λογαριασμοὺς τούτους, διατάσσεται νὰ ἀπορρίπτη πᾶσαν ἀποζημιώσιν μὴ ὑποστηριζομένην ὑπὸ πιστοποιήσεως, ὡς ἀνωτέρω διατυπωθείσης.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 19 Ἰανν. 1860.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. Ἀριθ. 1548.

Περὶ διορισμοῦ Οἰκονομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ εἰς Χαλκίδα.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ὁ ἐπικαταλυματίας 1ης. τάξεως Λεωνίδας Μάνεσης διορίζεται οἰκονομικὸς ἐπιθεωρητὴς, ἔχων ἔδραν μὲν εἰς Χαλκίδα, καθήκον δὲ τὴν κατὰ τοὺς ἐν ἰσχύϊ κανονισμοὺς οἰκονομικῆν ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ τοὺς νομοὺς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, Εὐβοίας, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Βοιωτίας φρουρούντων στρατιωτικῶν σωμάτων καὶ καταστημάτων.

Ὁ διορισμὸς οὗτος δὲν συνεπάγει οὐδεμίαν αὐξῆσιν ἀποδοχῶν.

Εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθήνησι τῇ 2 Φεβρουαρίου 1860.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. Ἀριθ. 1547.

Περὶ προδιδασμοῦ τοῦ ἱλάρχου Ἰ. Δράκου καὶ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ὑπασπιστοῦ τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Προβιβάζομεν μούραρχον τὸν ἱλάρχον τοῦ ἵππικοῦ ἡμέτερον Διαγγελέα Ἰω. Δράκον μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς σειρᾶς ἀρχαιότητος τῶν ἀρχαιότερων ἱλάρχων, εὐδοκούντες συνάμα νὰ διορίσωμεν αὐτὸν ἡμέτερον ὑπασπιστήν.

Εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθήνησι, τῇ 3 Φεβρουαρίου 1860.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. Ἀριθ. 1548.

Περὶ προδιδασμοῦ τοῦ λοχαγοῦ τῆς φάλαγγος Α. Νοταρᾶ, καὶ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου ὑπασπιστοῦ τῆς Α. Μεγαλ.

Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Προβιβάζομεν Ταγματάρχην τὸν λοχαγὸν τῆς ἐν ἐνεργείᾳ φάλαγγος ἡμέτερον ἐπίτιμον διαγγελέα Ἀνδρέαν Νοταρᾶν, εὐδοκούντες νὰ διορίσωμεν αὐτὸν ἡμέτερον ἐπίτιμον ὑπασπιστήν.

Εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθήνησι τῇ 3 Φεβρουαρίου 1860.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐγκύκλ. Ἀριθ. 2069.

Περὶ μεταβολῶν εἰς τὸ πεζικὸν καὶ τοὺς φρουραρχικοὺς Ἐπιτελεῖς.

Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν.

Ὀνομάζομεν πραγματικὸν συνταγματάρχην τὸν χαρακτηρισμένον συνταγματάρχην μέχρι τοῦδε φρούραρχον Πύλου Φώτιον Ἀγγελίδην, θέτοντες αὐτὸν εἰς τοὺς διαθέσιμους.

Ἀνακαλοῦμεν εἰς ἐνέργειαν τὸν μέχρι τοῦδε εἰς ἀρχίαν μούραρχον τοῦ ἵππικοῦ Ἀντώνιον Πηνιῶ, διορίζοντες αὐτὸν φρούραρχον Πύλου.

Μεταθέτομεν τοὺς ἀντισυνταγματάρχας Δημήτριον Σπηλιόπουλον ἀπὸ τὸ βον. τάγμα τῶν ἀεροβολιστῶν εἰς τὸ 1ον. σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ, ὡς προσωρινὸν διοικητὴν αὐτοῦ τὸν Δημήτριον Κυπριανὸν ἀπὸ τὸ φρουραρχεῖον Λαμίας εἰς τὸ βον. σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ, ὡς ὑποδιοικητὴν πρόεδρον τοῦ οἰκονομικοῦ συμβουλίου τὸν Νικόλαον Χατηριάδην ἀπὸ τὸ φρουραρχεῖον Ναυ-

πλίας εις τὸ τῆς Λαμίας ὡς φρούραρχον τὸν ταγματάρχην Πα-
ρασκευῶν Κουρκουμέλην ἀπὸ τὸ 1ον σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ εἰς
τὸ 3ον τάγμα τῶν ἀκροβολιστῶν, ὡς διοικητὴν αὐτοῦ.

Διορίζομεν προσωρινὸν διοικητὴν τοῦ 3ου συντάγματος τοῦ
πεζικοῦ, τὸν ἀντισυνταγματάρχην τοῦ αὐτοῦ συντάγματος
Γεώργιον Σέχον.

Εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἀνατίθεται ἡ
ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθήνησι τῆ 13 Φεβρουαρίου 1860.

Ὁ ὑπουργός
Δ. ΒΟΥΣΑΡΗΣ.

Ἐκθεσις, ἀριθ. 2,137.

Μεγαλειότατε!

Πρὸ καιροῦ ἤδη προσήχθη εἰς τὸν πεζὸν τῆς ἡμετέρας Βασι-
λικῆς Μεγαλειότητος στρατὸν ὁ γαλλικὸς τῶν ἀσκήσεων κανονι-
σμός ἐφ' ἀπλῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος δοκιμασίᾳ· ὁ κανονισμὸς οὗτος
ἐτέθη ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὰς ἀσκήσεις μόνον τοῦ στρατιώτου
καὶ οὐλαμοῦ, ἀλλ' ἀτελῶς πως, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀπα-
ραιτήτως ἀναγκαίου κανονισμοῦ. Τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἡ ἐν
ἐκτάσει μεταγλώττισις πρὸ καιροῦ ἤδη ἀρξαμένη, προσεγγίζει
εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ νέος οὗτος κανονισμὸς
πρόκειται νὰ τεθῆ εἰς τελεσίαν ἐνεργείαν, νὰ ἐφαρμοσθῆ κατὰ
γράμμα, κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἔννοιαν, καὶ καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ
μέρη ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ μόνον ἐφαρμογῆς δύναται νὰ προκύψῃ ἀ-
λανθαστως ἢ πεποιθήσις περὶ τῆς καταλληλότητος, ἢ μή, αὐτοῦ
ἐν τῷ Ἑλληνικῷ πεζικῷ.

Ἐπ' ἀνάγκης οὖν Μεγαλειότατε, φρονῶ, ὅπως ληφθῆ μέτρον δυ-
νάμενον ἀπ' ἀρχῆς νὰ καταστήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου τού-
του κανονισμοῦ, κανονικὴν καὶ ὁμοιόμορφον εἰς ἅπαντα τοῦ πε-
ζικοῦ τὰ τάγματα· οὐδὲν δ' ἄλλο σκοπιμώτερον καὶ ὑπὸ διαφόρους
ἐσπόμεναι λυσιτελέστερον τῆς εἰς σμικρὸν στρατοπέδον ἀσκήσεως
κατὰ τὸ προσεγγίζον ἕαρ, συγκεντρώσεως λόγων τινῶν ἐκ τῶν
διαφόρων τοῦ πεζικοῦ ταγμάτων. Οἱ λόγοι οὗτοι ὑπὸ μίαν καὶ
τὴν αὐτὴν ἀνωτέραν ἐποπτίαν, ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐν τῷ στρατοπέ-
δῳ ἀσκούμενοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ νέου κανονισμοῦ, ἐρ-

πανερχόμενοι εἶτα εἰς τὰ οικεῖα σώματα ἀποτελέσουσι τὸν τύπον
τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν, καὶ παρέξουσιν οὕτως εἰς αὐτὰ προγυμνα-
στὰς μαθόντας πρακτικῶς τὰ ἐν τῷ γράμματι τοῦ κανονισμοῦ
ἐκτιθέμενα.

Αὐτοὶ καθ' ἑαυτοῦς οἱ ἐκτεθέντες λόγοι εἰσὶν ἀρκούντως ἰσχυροὶ,
ἵνα προκαλέσωσι τὴν συγκρότησιν στρατοπέδου ἀσκήσεως, ὅσον
ἔνεστι σμικροῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι ἐνισχυμέ-
νοι καὶ ἀπὸ ἄλλους γενικωτέρους καθιστῶσιν, ἀναπόφευκτον τὴν
ἀνάγκην περιοδικῆς συγκροτήσεως τοιοῦτου στρατοπέδου, ἐν συ-
νόψει δὲ οἱ γενικοὶ οὗτοι λόγοι εἰσὶν οἱ ἐφεξείς.

Αον. Ἄν ἐν Εὐρώπῃ παρὰ μεγαλητέροις στρατοῖς, ἔνθα αἱ
φρουραὶ ἐπὶ δυνάμει ἐπαρκούσης πρὸς ἐκτέλεσιν ὅλων σχεδὸν
τῶν καθ' ὁμοίωσιν τοῦ πολέμου ἀσκήσεων, ἡ περιοδικὴ συγκρό-
τησις στρατοπέδων ἀσκήσεων καθίσταται ὡς ἡμεῖς τῶν ὧν οὐκ
ἄνευ, ἐν Ἑλλάδι ἡ τοιούτων στρατοπέδων συγκροτήσις καθίστα-
ται τοσοῦτω πλέον ἀπαραίτητον καθ' ὅσον, ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους
οὐδὲν ἐν ταῖς φρουραῖς, οὐδὲ αὐτῆς τῆς πρωτεύουσας ἐξαιρουμένης ὡς ἐκ
τῆς σμικρότητος δυνατὸν νὰ γένη, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνάγκη τῆς ἀσκή-
σεως τῶν ἀξιωματικῶν ἐν Ἑλλάδι ἐστὶν ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ
μείζων ἢ ἐν Εὐρώπῃ· ἐν στρατοπέδῳ δὲ μόνον, πρὸς ἀσκήσιν
συγκροτουμένων, δύναται νὰ συνέλθῃ δύναμις ἀνάλογος ἐκ τῶν
διαφόρων ὀπλων, ἵνα ἐκτελέσῃ ἀσκήσεις καθ' ὁμοίωσιν τοῦ πο-
λέμου· κατὰ τὰς ἀσκήσεις δὲ ταύτας καὶ εἰς θεωρητικὰς τινὰς ἰ-
δέας ἐκ μελέτης περὶ τὴν τέχνην τοῦ πολέμου κεκτημένοι ἀξιο-
ματικοὶ θέλουσιν ὅπως οὖν ἐπιτύχει περιστάσεως πρὸς ἐφαρμο-
γὴν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐλάσσον οἰδότες θέλουσι προσκτῆσαι ἰδέαν
τινά· ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ τῶν ἀξιο-
ματικῶν καὶ τοῦ στρατοῦ βαθμιαία ἐν γένει ἀσκήσις περὶ τὰ τοῦ
πολέμου.

Βον. Στρατοπεδευμένοι οἱ στρατιῶται οὐχὶ μόνον ἀπομακρύ-
νονται πρὸς καιρὸν τῆς ὄχληρᾶς εἰς αὐτοὺς κατασταθείσης ὁμοιο-
τύπου ὑπηρεσίας τῆς φρουρᾶς, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον εὐκίνητοι καθί-
στανται καὶ μετὰ τὰς τοῦ πολέμου κακουχίας ἐξοικειοῦνται.

Γον. Ἐν στρατοπέδῳ ἡ ἀσκήσις οὐχὶ μόνον τελειότερα γενι-
κοτέρα, καὶ ὁμοιομόρφως ἐκτελεῖται, ἀλλὰ καὶ ταχύτερα· καθ'
ὅσον εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ εἰς τὰ τῆς ἀσκήσεως ἀσχολεῖται τὸ

στρατοπεδεύμενον στρατεύμα.

Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ εὐκολία τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τῆς ἐπ' ἀδείᾳ ἀποστολῆς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνδρῶν, πρὸς οἰκονομίαν τοῦ δημοσίου πλούτου διευκόλυνσιν τῶν ἀνδρῶν ὡς πρὸς τὰς οἰκιακὰς αὐτῶν ἀνάγκας, καὶ ἐλάφρυνσιν τῆς πρὸς στρατείαν ὑποχρεώσεως ἐν γένει.

Δον. Ἐπι τέλους ἡ συμβίωσις εἰς κοινὸν στρατόπεδον διαφόρων τμημάτων καὶ ὄπλων τοῦ στρατοῦ καὶ αἱ ποικίλαι ἀσκήσεις ἐν αὐτῷ ἔχουσιν ὡς βέβαιον ἀποτέλεσμα τὴν παγίωσιν τοῦ στρατιωτικοῦ φρονήματος καὶ τὴν συντήρησιν τῆς ἐνότητος ἐν τῷ στρατῷ, πρὸς δε καὶ τὸν σχηματισμὸν ἐπιτηδείων διοικητῶν μεγαλύτερων τμημάτων στρατοῦ, συγκειμένων ἐκ τῶν διαφόρων ὄπλων.

Ἡ τοῦ φθινοπώρου ὥρα εἶναι ἡ πρὸς συγκρότησιν στρατοπέδου ἀσκήσεως καταλληλοτέρα. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπιφυλάσσομαι νὰ υποβάλλω τῇ ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ εἰδικὴν πρότασιν περὶ συστηματικῆς συγκροτήσεως στρατοπέδου ἀσκήσεως ἥδη δὲ, μὴ προκειμένου λόγου, εἰμὲν ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους νὰ γνωσθῶσι καὶ ὠρισθῶσιν ἐπ' ἀκριβῆς τὰ πρὸς στρατεύσιν ἀναγκαῖα ἵνα παρουσιασθῶσι ταῦτα δεόντως μέχρι τῆς τοῦ φθινοπώρου ὥρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ εἰσαχθῶσιν ὁμοιομόρφως καὶ κανονικῶς εἰς μὲν τὸ πεζικὸν αἱ ἀρχαὶ τῶν νέων ἀσκήσεων καὶ ἡ διδασκαλία τῆς χρήσεως καὶ συντηρήσεως τῶν νέων αὐλακωτῶν ὄπλων, εἰς δὲ τὸ πυροβολικὸν ἢ τῆς ριπῆς τῶν νέων πυροβόλων, αἰτούμαι μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ὅπως ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Μεγαλειότης εὐδοκήσασα, ἐγκρίνη.

Τὴν εἰς τὸ πέραξ τῆς Πρωτευούσης συγκρότησιν στρατοπέδου ἀσκήσεως, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Μαρτίου.

Τὴν εἰς αὐτὸ συγκέντρωσιν ὀκτῶ λόχων ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς Πρωτευούσης διαφόρων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, πρὸς καταρτισμὸν ταγμάτων ἀσκήσεως, προστιθεμένης μιᾶς κακονοστοιχίας πυροβολικοῦ καὶ μιᾶς ἱλης ἵππικοῦ.

Ἀθῆναι, τὴν 12 Φεβρουαρίου 1860.

Ὁ ἕπουργός
Δ. ΒΟΤΣΑΡΗΣ.

Ἀθῆναι, τῇ 13 Φεβρουαρίου 1860.

Ο Θ Ω Ν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Περὶ τοῦ Νομοσχεδίου τῆς Στρ. πον. νομοθεσίας.

Τῇ 25 Φεβρουαρίου ἤρξατο ἡ συζήτησις ἐν τῇ Γερουσίᾳ τοῦ νομοσχεδίου τούτου. Ἡ ἡμέρα αὕτη διήλθεν εἰς συζητήσεις ἀρχῆς τινὸς πρὸ πολλοῦ συζητουμένης ὑπὸ διαφόρων νομικῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ πάντοτε ἀπορρίφθεισης, ὡς ἀντιβαίνουσης εἰς τὰ συμφέροντα τῆς τε Ἐπικρατείας καὶ τῆς πειθαρχίας τοῦ στρατοῦ ἢ δὲ ἀρχῆ αὕτη εἶναι ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν πραττόμενα κοινὰ ἐγκλήματα νὰ διδάζονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς γίνεται ἐν τῇ Χωροφυλακῇ. Ἄλλ' ὁ σκοπὸς τῶν ῥητόρων τῆς Γερουσίας ἦτο μάλλον ἢ ἀναβολή, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Γερουσίας ἐπήνεγκε πολλὰς τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου. Ὡς ἐκ τούτου δὲ εἰς τῶν Γερουσιαστῶν ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀτέλειαν τοῦ νομοσχεδίου, ἀγνοῶν φαίνεται ὁ κύριος οὔτος ὅτι τῷ 1856 οἱ μεγαλύτεροι νομικοὶ τῆς Γαλλίας, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν στρατάρχου Μανιάν, συνέταξαν τοιοῦτον νομοσχέδιον, ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν εὐχαρίστησε τὸν ὑπουργόν του διὰ τὸ ἐξάισιον τοῦτο ἔργον. Τὸ νομοσχέδιον λοιπὸν τοῦτο, τὸ νομιζόμενον ὡς τελειότερον ἔργον, εἰσήχθη εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα, καὶ τοιαύτην ἀλλοίωσιν ἔλαβεν, ὥστε 69 ἄρθρα αὐτοῦ ἀφῆρέθησαν καὶ μ' ὅλα ταῦτα οὐδεὶς κατηγορήσεν αὐτό διότι ἄλλο τὸ γνωμοδοτεῖν καὶ ἄλλο τὸ νομοθετεῖν.

Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ, 26 Φεβρουαρίου, ἤρχισεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς· πάλιν δὲ εἰς τῶν γερουσιαστῶν, λαβὼν τὸν λόγον, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περὶ μαχῶν καὶ ἀνδραγαθιῶν, περὶ ἐθνοφυλακῆς καὶ ἐπὶ τέλους νὰ καταγγείλῃ τὸν Ἰπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν ἐπὶ προσωπικῶν ζητημάτων, ἀφορώντων διορισμοὺς καὶ προβιθασμοὺς.

Ἄλλ' ὁ κύριος ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν Βότσαρης, λαβὼν τὸν λόγον, ἀπήντησεν αὐτῷ θαρραλέως καὶ μετὰ στρατιωτικὴν εὐτολμίαν, διαψεύσας ἀπάσας τὰς περὶ αὐτοῦ ῥηθείσας καταγγελίας. Ἐπὶ τέλους δὲ συγκινηθεὶς εἶπε· « Καθ' ὅσον » ἀφορᾷ, Κύριε γερουσιαστὰ Χρηστίδη, τὴν ἐθνοφυλακίαν, σὰς » λέγω ὅτι πρὸ 27 ἐτῶν σὰς γνωρίζω τετράκις ἐγγείνατε ὑπουρ-

» γός, και οὐδέποτε ἐφέρετε νόμον περι ἐθνοφυλακῆς· ἐγὼ δὲ
 » μόλις ἐπτά μῆνας ὑπουργεῖω, και συντάξα τοιοῦτον νο-
 » μοσχέδιον. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν παρ' ὑμῶν νὰ ὑποσηρίξητε τό-
 » τε τὸ παρ' ὑμῶν ἐπιθυμητὸν νομοσχέδιόν μου. Ἄλλ' ἐνῶ
 » ἰδίους ὄμμασιν εἶδετε τὸ νομοσχέδιον τοῦτο, και ἐνῶ γνω-
 » ρίζετε ὅτι μέλη τινὰ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἐργάζονται
 » ἐπ' αὐτοῦ, σήμερον διὰ τῆς ὁμιλίας σας προτίθεσθε νὰ
 » δεῖξητε εἰς τὸ κοινόν ὅτι ἀναγκάζομαι παρ' ὑμῶν νὰ φέρω
 » τοιοῦτον νομοσχέδιον, και οὐχὶ ὅτι ἐξ οἰκείας θελήσεως
 » πράττω αὐτό· τοῦτο δὲ πράττετε ἵνα μοῦ ἀφαιρέσητε τὴν
 » τιμὴν ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἐκπληρώσω μίαν ἐθνικὴν εὐχὴν, τὴν
 » ὁποῖαν οὐδεὶς ἐξεπλήρωσεν ἄχρι τοῦδε. »

Ὁ μετὰ τοιαύτης συναισθήσεως, πεποιθήσεως και παρ-
 ῤησίας ἐκφραζόμενος λόγος τοῦ κυρίου Βότσαρη συνεκίνησεν
 ὄλον τὸ ἀκροατήριον. Μετὰ ταῦτα ἡ Γερουσία προσέβη εἰς τὴν
 ψηφοφορίαν, παρεδέχθη παμπῆφει τὴν ἀρχὴν τοῦ νομοσχε-
 δίου· εἶτα ἤρχισεν ἡ συζήτησις εἰς τὰ καθέκαστα· μέχρι δὲ
 τῆς ἐπομένης ἡμέρας, 28 Φεβρουαρίου, ἐγένοντο παραδεκτὰ 42
 ἄρθρα· ἐν δὲ τῇ ἐπομένῃ συνεδριάσει μέλλει νὰ γένη ἡ συζή-
 τησις ἐπὶ τοῦ 43 ἄρθρου, ἀφορῶντος τὴν ἀρχὴν: ἀν ὅλα τὰ
 ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν πραττόμενα πλημμελήματα και κα-
 κουργήματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν στρατιωτι-
 κῶν δικαστηρίων.

— Σήμερον, 29 Φεβρουαρίου, ἐσυζητήθη μετὰ
 πολλῆς σφοδρότητος τὸ 43 ἄρθρον· ἀλλ' ὁ ὑπουργός
 τῶν στρατιωτικῶν διὰ τῶν διαβεβαιώσεων, ἃς ἔδω-
 κέν ἐν τῇ Γερουσίᾳ και διὰ τῶν πατριωτῶν και φιλε-
 λευθέρων του ἐκφράσεων ἔπεισε τὴν Γερουσίαν νὰ
 παραδεχθῇ και τὸ πολυζήτητον ἄρθρον 43. Προσεχῶς
 ἐν συνόψει θέλομεν δημοσιεῦσι και τὸν σπουδαιότα-
 τον τοῦτον λόγον τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ.

Α Γ Γ Ρ Α Τ Α

Τὸ περὶ διαλύσεως τῶν συνταγμάτων και σχημα-
 τισμοῦ τῶν ταγμάτων διάταγμα ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Α.
 Μεγαλειότητος τοῦ βασιλέως· ὑποβιβάζεται ἡ ἐφαρ-
 μογὴ αὐτοῦ.

